

MEMÒRIA SOBRE EL CONTROL I SEGUIMENT
D'OBRES DEL PROJECTE DE MILLORA DELS
REGADIS DE LA COMUNITAT DE REGANTS
" EL PROGRÉS " DE VINEBRE, 3ª FASE.
RIBERA D'EBRE, 1997.

Serveis Territorials
de Tarragona

COMFORTE

L'ARGUE ÒLOGS
TERRITORIALS

Mª CINTA MONTAÑÉS I PRINCEP.

30 MAR. 1998

INDEX

Fitxa tècnica.....	pàg. 3
Introducció.....	pàg. 4
Situació i Antecedents.....	pàg. 5-6
Treballs Realitzats.....	pàg. 7
Materials	pàg. 8
Conclusions.....	pàg. 9
Làmines.....	pàg. 10
Làmina 1- situació de la R. d'Ebre.....	pàg. 11
Làmina 2- jaciments	pàg. 12-13
Làmina 3- plànol parcel.lari d'hidrants.....	pàg. 14-15
Documentació gràfica.....	pàg. 16-20
Bibliografia.....	pàg. 21.

FITXA TÈCNICA

NOM:

Projecte de millora dels regadius de la comunitat de regants "El Progrés"
de Vinebre. 3a. Fase.

SITUACIÓ:

Vinebre (Ribera d'Ebre).

INTERVENCIÓ:

Seguiment d'obres.

EQUIP DE TREBALL:

Direcció Tècnica: Mª Cinta Montañés i Príncep.

CAMPANYA:

Setembre, 1997.

EMPRESA:

Regs de Catalunya, S.A.

TREBALLS:

Fomento de Construcciones y Contratas.

COORDINACIÓ:

Servei d'arqueologia de la Generalitat de Catalunya.

INTRODUCCIÓ

Aquesta actuació arqueològica, realitzada durant el mes de setembre de 1997, ha consistit bàsicament en un control i seguiment d'obres en el terme de Vinebre, lloc on s'estava realitzant una millora dels regadius mitjançant una nova xarxa de reg.

El motiu principal de la nostra intervenció, és degut, a que l'obra afectava una gran part del terme, punt on son nombrosos els antecedents arqueològics a més ,d'afectar a dues parcel.les on hi han jaciments arqueològics documentats.

SITUACIÓ I ANTECEDENTS ARQUEOLÒGICS

El terme de Vinebre situat en la comarca de la Ribera d'Ebre (lâm. 1), té una extensió de 26'43 km² que s'exten per un estret tram a l'esquerra de l'Ebre, delimitant a la vegada amb els termes de la Palma d'Ebre, Garcia, la Torre de l'Espanyol i Ascó.

Aquesta zona, presenta unes característiques molt importants des del punt de vista estratègic, ja que en aquest lloc, l'Ebre travessa perpendicularment, el primer dels dos braços de la serralada Pre-litoral, conformant el Pas de l'Ase, punt força òptim per creuar el riu.

Aquest fet, juntament amb altres factors, van propiciar l'habitat des d'èpoques remotes, localitzant-se vestigis que van des de l'Epipaleolític fins al món Romà, documentant-se més de vint jaciments en el terme de Vinebre i rodalies, els quals han estat recollits en diferents estudis i publicacions per la Dra. M. Genera.

Cal destacar, que la major part de la informació recollida sobre aquests establiments, prové de prospeccions, exceptuant dos jaciments de gran importància, els quals han estat objecte de diferents campanyes arqueològiques, com son: Sant Miquel i la Fontjoana.

1- SANT MIQUEL

Turó d'uns 100 m. d'altura que s'ubica al marge esquerre de l'Ebre(làm.2), dominant el Pas de l'Ase.En aquest punt, s'han localitzat restes de construccions que s'adapten perfectament al terreny, i que s'extenen per tot el cim, i que podrien tenir una funció de caire militar.

La cronologia d'aquest jaciment aniria entre el segle II al I a.C.

Des del 1977 la Dra. M. Genera ha practicat diferents campanyes d'excavació.

2- LA FONTJOANA

Es una partida ubicada en el marge esquerre de l'Ebre,concretament , al costat dret, de la carretera que va a Mora.

En aquest punt, es va localitzar una estela funerària, trovalla ,que va provocar la realització d'una campanya d'excavació l'any 1988.Durant aquests treballs va localitzar-se un gran carreu de jaspi de la pedrera de la Cinta de Tortosa, així com un nivell d'ocupació tardo-romana.

Segons la Dra. M. Genera ,aquest bloc juntament amb la inscripció podrien provenir, d'una necròpolis del segle I- II d.C. ubicada, en una partida molt propera, nomenada Les Raboses de la Capitana (Làm.2) , i aquests elements haurien estat reaprofitats per a la construcció d'una premsa del segle V d.C. en l'establiment de la Fontjoana.

Aquesta última zona, que compren aquests dos jaciments, es l'únic punt implicat en els treballs del reg, ja que malgrat no haber estat afectada, si que s'han realitzat diferents rases en el lloc, i per aquests motius s'ha considerat una zona d'alt risc, i s'ha cregut oportu realitzar el control dels treballs efectuats en la mateixa.

TREBALLS REALITZATS

La nostra actuació arqueològica es va efectuar durant el més de setembre de 1997, i bàsicament va consistir en un seguiment i control de les obres per la millora dels regadius en el terme de Vinebre. Aquests treballs tenen com a objectiu millorar les infraestructures del reg, per així ampliar els cultius de regadiu en la zona, ja que malgrat la presència d'un riu cabalòs com es l'Ebre en la comarca, la majoria dels conreus son de secà.

El projecte reporta la construcció d'una nova xarxa de reg per bombeig i impulsió, el qual es duu a terme mitjançant una serie d'estacions de bombeig les quals s'extenen per les parcel·les dels membres de la comunitat de regants. Per adequar les diferents instal·lacions, s'efectuen una serie de rases, (de 60 cm. d'amplada les corresponents a estacions principals, i de 40cm. d'ample les secundaries. La profunditat de les mateixes oscil·la segons el terreny), les quals ja estaven traçades al començar el seguiment, ja que l'obra s'havia iniciat amb anterioritat a la nostra intervenció.

La nostra tasca, va consistir en reseguir les diferents rases per veure si localitzarem cap vestigi arqueològic, així com vam controlar diferents treballs de les obres: entroncament de tubs, col·locació de bombes, tapament d'algunes rases..., especialment en punts d'alt risc, ja que en algunes de les parcel·les, es trobaven documentats, jaciments arqueològics..

En tota la xarxa de rases reseguida, no vam localitzar cap resta , exceptuant la parcel·la on s'ubica el jaciment de Les Raboses de la Capitana, punt on van aparèixer fragments de sarcòfag, així com un fragment "d'opus signinum".

MATERIALS

Les obres del reg, han afectat a una extensa zona del terme de Vinebre, però cal destacar, que després de prospectar les parcel·les tansols vam localitzar restes arqueològiques en un punt, concretament en la finca de Les Raboses de la Capitana.

En aquesta partida, van apareixer dos lloses de pedra fragmentades, una de 80 x 65 cm. (fig.3), i l'altra de 50 x 60 cm. (fig.4), amb un gruix totes dues de 20 cm., que per les seves característiques podrien formar part d'un sarcòfag de pedra , aquestes durant el seguiment, vam recollir-les i transportar-les a la població de Vinebre amb la col.laboració d'una màquina retroexcavadora, lloc on en l'actualitat es troben depositades.

Sembla ser, que la presència de restes en la finca no es desconeguda, ja que aquest jaciment ha estat motiu d'estudi de la Dra. M. Genera(1), la qual durant diferents prospeccions, ha localitzat abundants vestigis en el lloc i ha ubicat una possible necròpolis d'època romana.

Tot això, ens fa pensar que els treballs del reg no han afectat el lloc, sino que aquest punt ja havia sofert diferents agressions durant els treballs de conreu realitzats amb maquinaria moderna , ja que per tota la finca s'observen fragments de " tegulae", restes humanes, i fins i tot un carreu escairat.

1 - GENERA I MONELLS, M., Vinebre: Els primers establiments del Riberal. Pàg.37, Tarragona, 1993.

CONCLUSIONS

Durant aquesta actuació arqueològica, duta a terme en el mes de setembre de 1997, hem pogut comprovar com no s'ha afectat cap finca amb restes arqueològiques, exceptuant la parcel·la on s'ubica el jaciment de les Raboses de la Capitana, punt on vam localitzar algunes restes, malgrat sembla ser, que aquestes ja havien sofert agressions, possiblement per la màquinaria destinada al conreu, ja que per tota la finca apareixen vestigis arqueològics, (frag. de "tegulae", frag. d'ossos humans...) l'existència dels quals ja era coneguda amb anterioritat.

Finalment, cal remarcar la importància dels treballs realitzats, ja que es fa necessari, comprovar l'existència i afectació de possibles jaciments en una zona tant rica i amb tants d'antecedents com es Vinebre.

LÀMINES

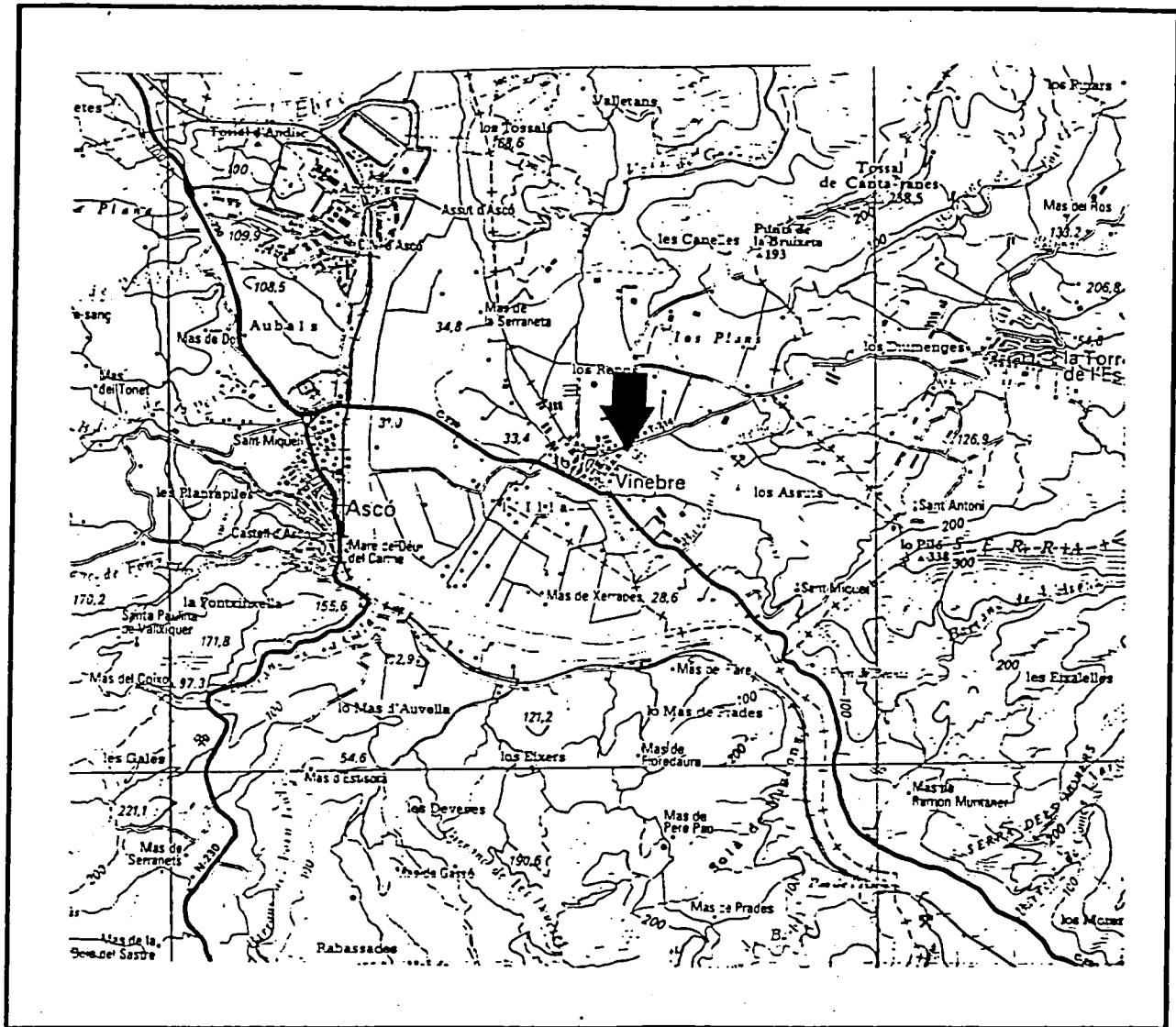
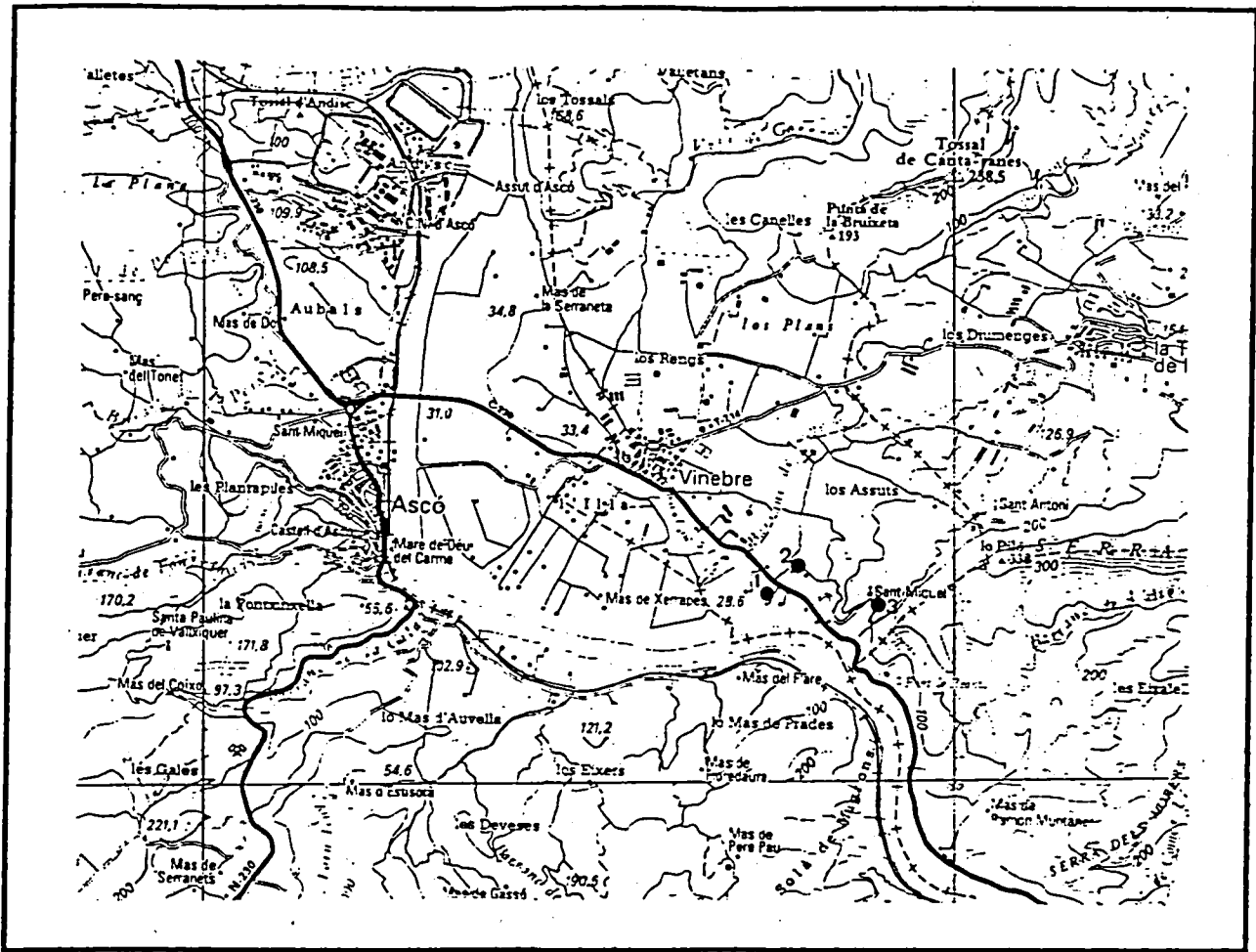

LÁMINA I Situació de Vinyebre (Ribera d'Ebre).

LÀMINA 2. Situació dels jaciments.

- 1-La Fontjoana.
- 2-Les Raboses de la Capitana.
- 3-Sant Miquel.

LÀMINA 2 Situació dels jaciments

LÀMINA 3. Plànol de les estacions de reg.

- Estacions principals.
- - - Estacions secundaries.
- Bombes de reg.

3.1	3.2
3.3	3.4
3.5	3.6

DOCUMENTACIÓ GRÀFICA

Fig.1 Rasa ubicada en la partida de les Raboses de la Capitana.

Fig. 2 Vista de les restes localitzades a les Raboses de la Capitana.

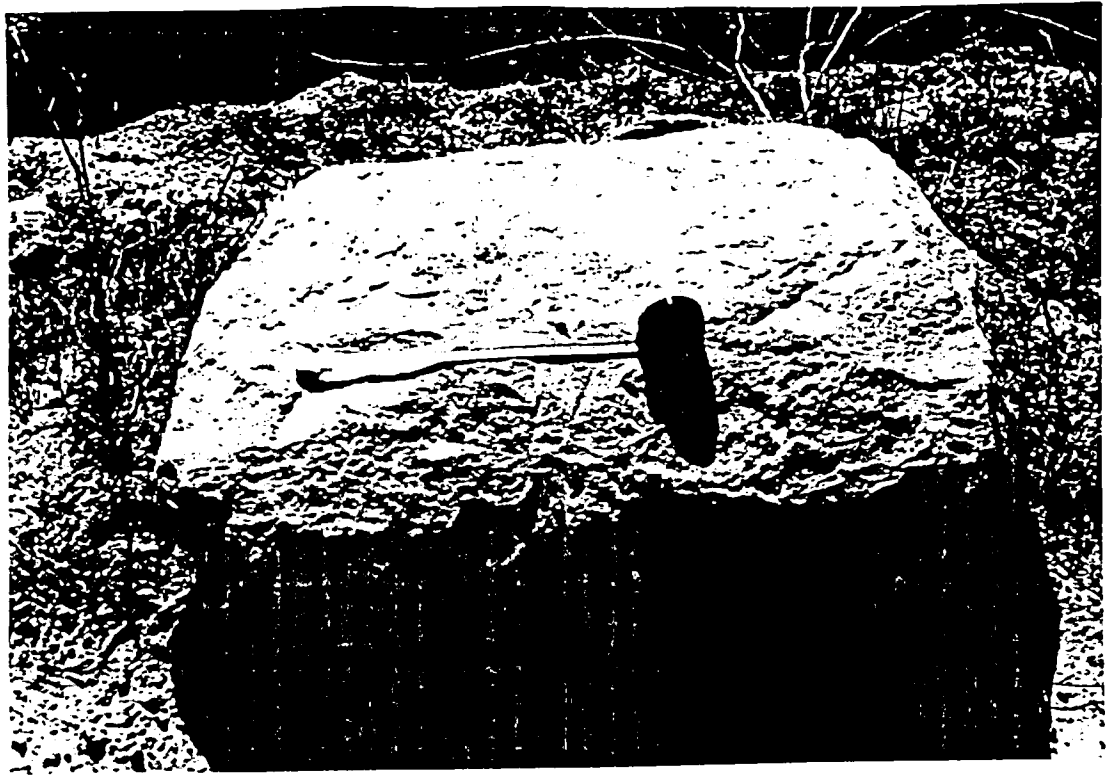

Fig. 3 Fragment de sarcòfag localitzat en la finca de les Raboses de la Capitana.

Fig. 4 Fragment de sarcòfag aparegut amb l'anterior.

Fig. 5 Seguiment dels treballs del reg: instal.lació de les bombes.

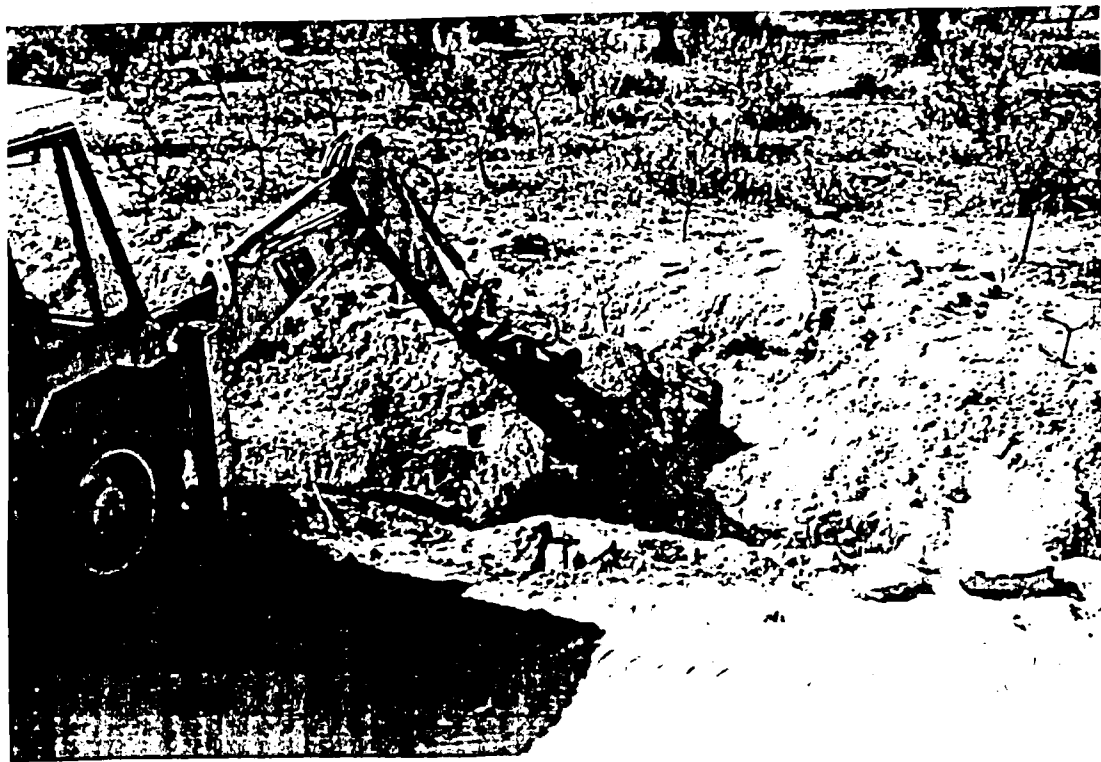

Fig. 6 Seguiment del tapament de les rases realitzades en Les Raboses de la Capitana.

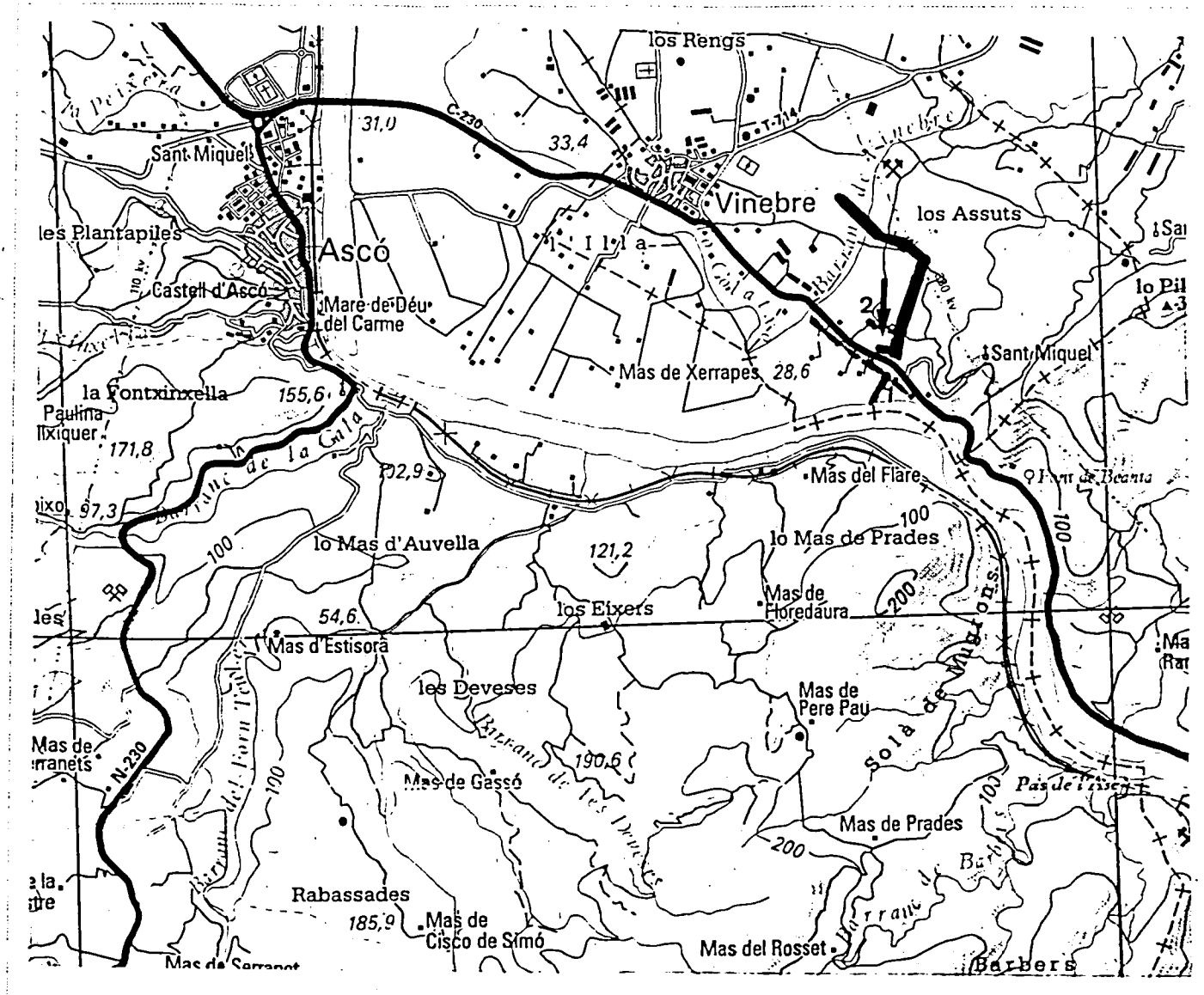
Fig. 7 Vista del sondeig efectuat a la Fontjoana l'any 1988.

BIBLIOGRAFIA

- CID I CATALÀ, M.; CID I CATALÀ, J.S. Les Comarques de Catalunya. La Ribera d'Ebre, Barcelona, 1994.
- GENERA, M. L'Ebre final: del paleolític al món romà. Tortosa, 1992.
- GENERA, M., MAYER, M, PONS, J.; PREVOSTI, M. Un vestigi del món romà a la Ribera: l'estela de Vinebre. T. d'arqueologia, 1989-90. Barcelona, 1991.
- GENERA, M. Vinebre: Els primers establiments del riberal. Recerques arqueològiques. Tarragona, 1993.
- MAPA COMARCAL DE CATALUNYA 1:50.000. Ribera d'Ebre. Generalitat de Catalunya. Institut Cartogràfic de Catalunya. 1995.
- REGS DE CATALUNYA, S.A. Plànol Parcel.lari i Distribució d'Hidrants. Maig 1996.
- V.V.A.A. Gran Geografia Comarcal de Catalunya. Ribera d'Ebre. Vòl. 7, Barcelona 1995.

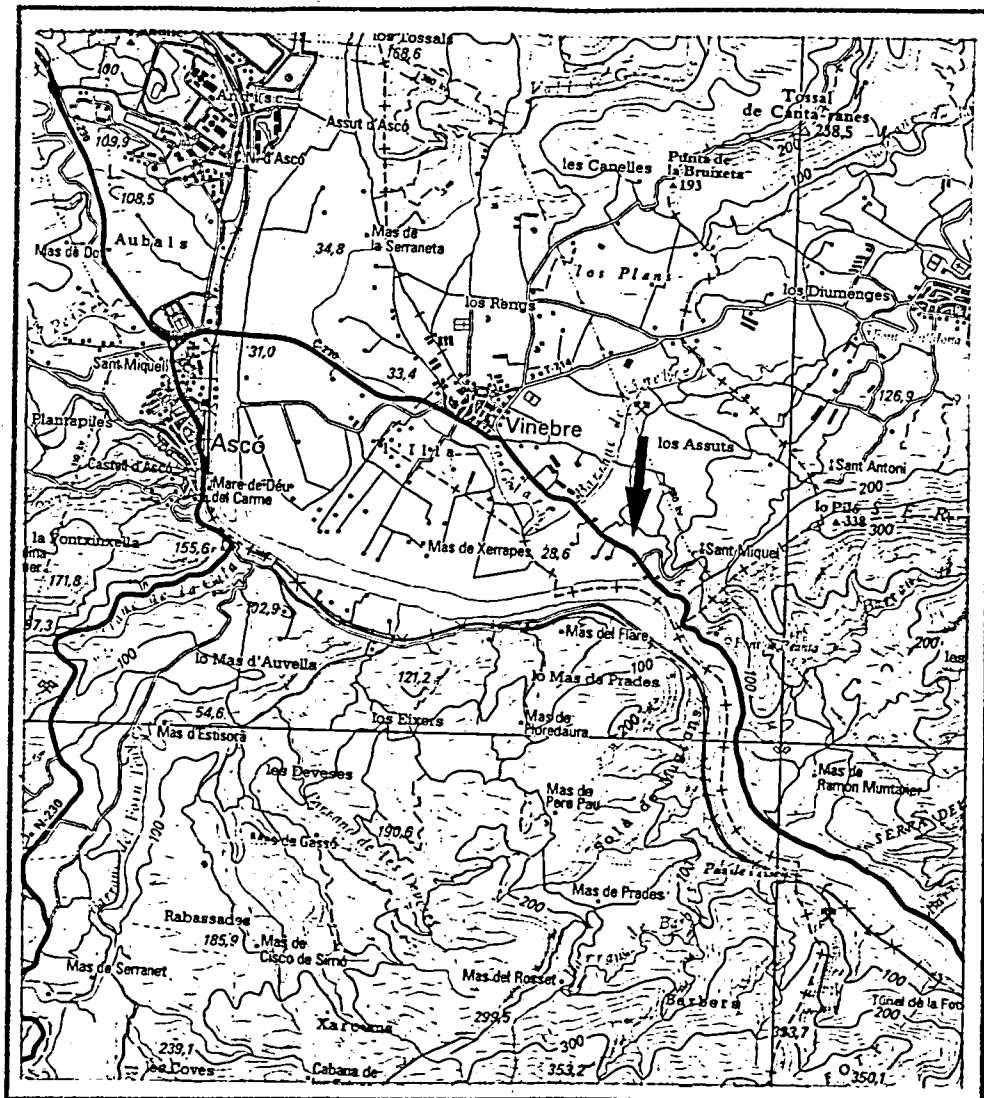
ANEX A LA MEMÒRIA SOBRE EL CONTROL
I SEGUIMENT D'OBRES DEL PROJECTE DE
MILLORA DELS REGADIS DE LA COMUNITAT
DE REGANTS "EL PROGRÈS" DE VINEBRE.
3^a FASE. RIBERA D'EBRE, 1997.

Mª CINTA MONTAÑÉS I PRINCEP.

Llanina 4- Jaciments afectats pel traçat del canal de reg.

- Estacions principals.
- Estacions secundaries.
- Bombes de reg.
- 1-La Fontjeana.
- 2-Les Rabesses de la Capitana

Làmina 5 Les Raboses de la Capitana: punt on van apareixer les restes.

Coordenades UTM BF 957519

Altitud 34 m. s n m

E 1:50 000

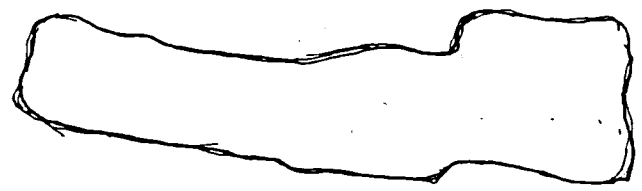
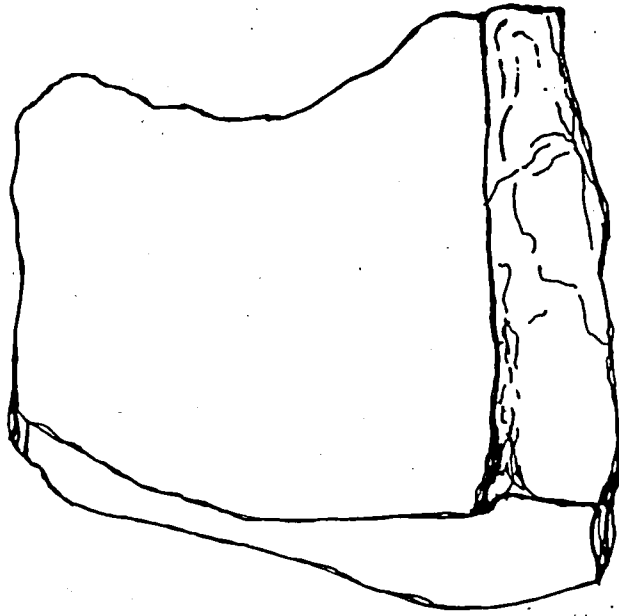
Làmina 6- Situació del jaciment de les Raboses de la Capitana (Vinebre), sobre
ortofotoplanol, E: 2.000.

Fotoplatino - H-414-h

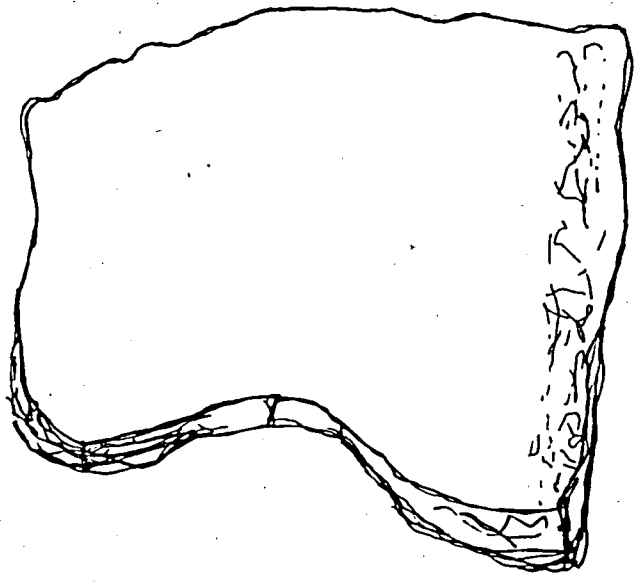

DIBUIX

Làmina 1- fig. 1 fragment de sarcòfag localitzat a la finca de les Raboses
de la Capitana (Vinebre).

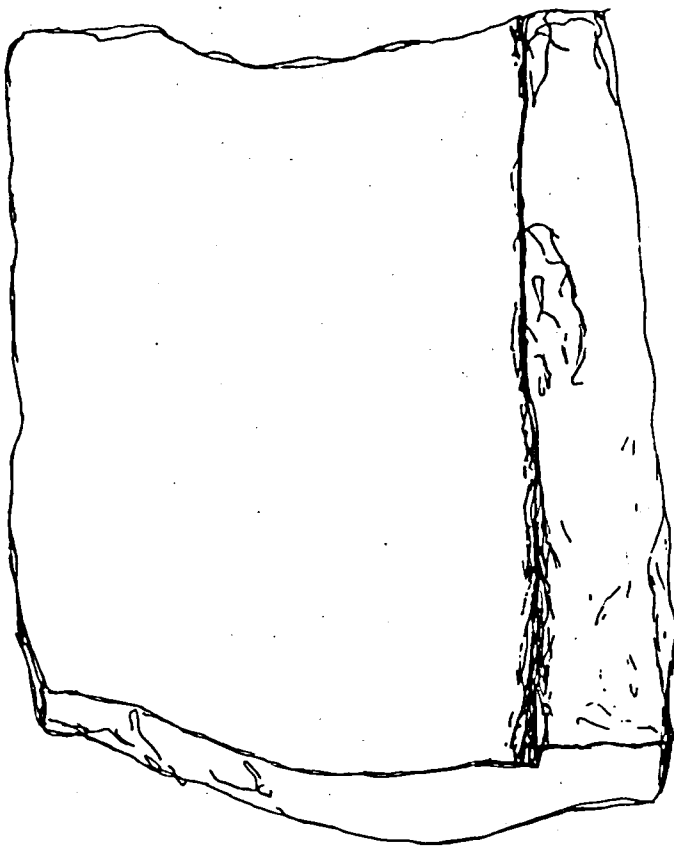

1

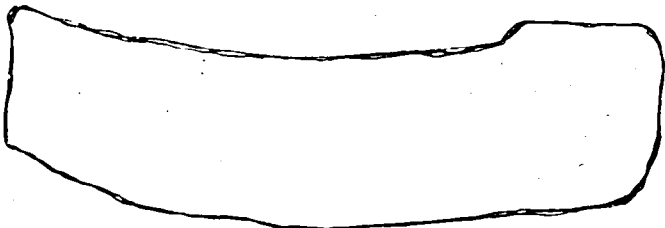
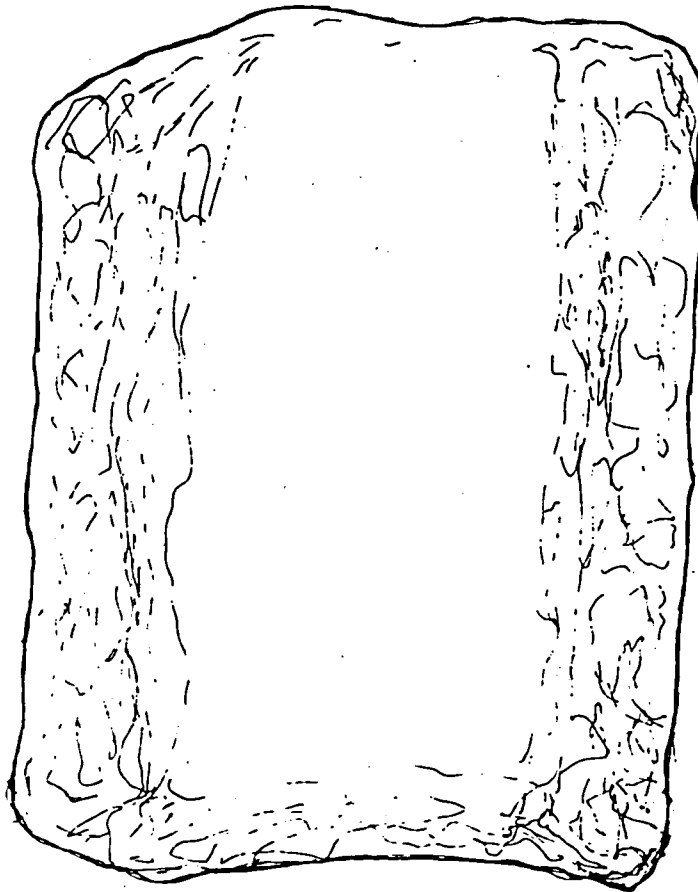

LAM. 1

Làmina 2- fig. 1 fragment de sarcòfag localitzat a la finca de les Raboses de la Capitana (Vinebre).

1

BIBLIOGRAFIA

ALVAREZ, Ramon; MOLIST, Nùria, El dibuix de material arqueològic.
Barcelona, 1988.

Mapa Comarcal de Catalunya . E: 1: 50.000. Ribera d'Ebre. Generalitat de Catalunya.
Institut Cartogràfic de Catalunya, 1995.

Confederación Hidrogràfica del Ebro. Ortofotoplanol E: 2.000.
Saragossa, 1928.